

Datum: 2021-12-17

Dnr: 3.1-21/0055

Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 30 mars 2021 överlämnade Linköpings universitet ett ärende om misstänkt oredlighet i forskning till nämnden. Överlämnandet har skett i enlighet med 6 § i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning. Misstanken riktas mot [REDACTED]. [REDACTED] var vid tiden för den misstänkta oredligheten anställd som doktorand vid Högskolan i Skövde och antagen till forskarutbildning vid Linköpings universitet. Såväl Linköpings universitet som Högskolan i Skövde bedömer enligt de överlämnade handlingarna att oredlighet i forskning kan misstänkas.

Enligt den ursprungliga anmälan som ligger till grund för överlämnandet till nämnden avser misstanken plagiering i kappan till den anmäldes doktorsavhandling med titeln [REDACTED] som lades fram den 19 februari 2021. I anmälan anges att det är fråga om flera fall av plagiering av substantiella delar text och att åtminstone tre bilder är direkt kopierade från andra källor. Anmälaren menar att denna plagiering kunde hittas efter en snabb sökning i kappan och misstänker att det finns flera exempel på plagiering i texten. Det är enligt anmälaren 13 vetenskapliga artiklar som misstänks ha plagierats.

Den anmälda bestrider att han gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. Han beskriver att han under sitt avhandlingsarbete finansierades av tre lärosäten; Högskolan i Skövde, Linköpings universitet och Karolinska institutet och att han hade tre handledare som löpande följde hans arbete. Uppdelningen på tre lärosäten uppger han innebar viss splittring då det var oklart vilket av lärosätenas regler han skulle följa. Han menar att det finns vissa fall där kappan har likheter med de källor texten baseras på, men att han har citerat och angivit författarna till originalen och refererat deras artiklar och därmed givit dem erkännande. Vidare anger han att de partier som pekas ut som plagiering i anmälan finns i introduktionsavsnittet men inte i resultatdelen. Eftersom kappan är en samlingsuppsats har han citerat och refererat till många artiklar som utgjort underlag för introduktionen av ämnet, men han har inte påstått att den delen var hans eget arbete. I stället uppfattar han att misstanken om plagiering rör likheter som missförstås. Han anför även att han tagit fram en erratalista efter att han försvarade

sin avhandling den 19 februari 2021 som korrigerar de eventuella brister i citering och referenshantering som i överlämnandet tas upp som misstankar om plagiering. Han anger att denna erratalista presenterades nästkommande arbetsdag, den 22 februari 2021, och diskuterades med handledaren och ytterligare personer. Den 19 november 2021 publicerades erratalistan. Vidare anför den anmälda att "My firm conjecture is that this found similarity in my PhD thesis is quite coincidental, but it is neither intentional nor willingly done. It never was or never will be my intention to cheat or steal other persons work as my own."

Nämnden har inhämtat ett sakkunnigutlåtande i ärendet. Den sakkunnige¹ har inledningsvis bedömt introduktionsavsnittet i kappan, som är en sammanfattning av vetenskapliga artiklar på området. Hans bedömning är att introduktionsavsnittet har brister när det gäller citering och referenshantering. Det finns många exempel på direkta citat utan citattecken och på omformuleringar utan att referens angivits korrekt. I några fall finns källa angiven, men källorna är felaktigt placerade och ej korrekta. Det finns även kosmetiska förändringar av figurer vilket skulle kunna vara spår av att omformuleringar dolts avsiktligt. Den errata som tagits fram bedömer den sakkunnige tagits fram efter disputationen och den har inte publicerats tillsammans med kappan förrän tidigast i augusti. Introduktionsavsnittet i kappan innehåller sammanfattningsvis plagiering enligt den sakkunnige.

När det gäller avsnitten "Resultat och Metod" och "Sammanfattning och framtida perspektiv" finns en sektion som är lik en annan källa men det är en av den anmäldes artiklar som ännu inte var publicerad och det framgår att kappan bygger på den. I övrigt finns ingen plagiering i dessa delar enligt den sakkunnige.

Sammanfattningsvis bedömer den sakkunnige att introduktionsavsnittet innehåller omfattande plagiering och att det utgör en avvikelse från god forskningssed, men är av mindre betydelse. I de övriga avsnitten, som innehåller essensen av det vetenskapliga bidraget i kappan, finns ingen plagiering även om texten visar på ett slarvigt skrivsätt.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § "en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning".

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de

¹ Jan Komorowski, senior professor i bioinformatik, Uppsala universitet.

finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet.^{2,3} De redogörs också för i Vetenskapsrådets publikation God forskningssed⁴. Fabricering beskrivs, enligt förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utlämnas eller undanhålls utan att det är motiverat. Slutligen är beskrivningen av plagiering att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.⁵

Av handlingarna i ärendet framgår att citering och referenshantering inte skett på ett korrekt sätt i introduktionsavsnittet. Meningar är direkt kopierade ur andra källor utan att citat och källa angivits. I meningar som bygger på andra källor har källa inte angivits. Det framstår även som att vissa mindre ändringar av figurer gjorts för att det inte ska framstå som plagiering.

Nämnden bedömer sammanfattningsvis, i likhet med den sakkunnige, att kappan innehåller plagiering. En erratalista korrigerar inte plagiering av den omfattning som skett.

Allvarlig avvikelse

Det är endast allvarliga avvikelser från god forskningssed som utgör oredlighet i forskning och som faller under nämndens prövning. Andra avvikelser hanteras i stället av forskningshuvudmännen själva enligt 1 kap. 17 § högskoleförordningen (1993:100). I förarbetena till lagen anges att fabricering och förfalskning i princip alltid är allvarliga avvikelser från god forskningssed. Plagiering bör i vissa fall inte anses utgöra en allvarlig avvikelse från god forskningssed, till exempel om det är fråga om en mindre förseelse vid ett enstaka tillfälle.⁶

Nämnden bedömer att det är många texter i introduktionsavsnittet i kappan som plagierats och det är ett stort antal vetenskapliga artiklar plagieringen avser. Därmed är det inte fråga om en mindre förseelse. Däremot är det endast ett arbete, kappan, ärendet avser. Plagieringens omfattning gör dock att nämnden bedömer att plagieringen utgör en allvarlig avvikelse från god forskningssed.

Uppsåt eller grov oaktsamhet

Enligt 2 § i lagen krävs att den allvarliga avvikelsen från god forskningssed begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet för att det ska vara fråga om oredlighet i forskning. Uppsåt innebär enligt förarbetena att forskaren ska ha förstått vad han eller hon har gjort medan oaktsamhet innebär att forskaren i vart fall borde ha förstått detta. Grov oaktsamhet kräver att agerandet framstår som särskilt allvarligt eller klandervärt.

² Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

³ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

⁴ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

⁵ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

⁶ Prop. 2018/19:58, s. 100.

Förbiseenden, slarv eller missförstånd bör som regel inte betraktas som grov oaktsamhet enligt förarbetena.⁷

Sedan den 1 januari 2020 är forskarens ansvar att följa god forskningssed i sin forskning författningsreglerat enligt 4 §. Hur långtgående ett sådant ansvar kan eller ska vara måste prövas och bedömas i varje enskilt fall.

Nämnden konstaterar att inom ramen för forskarutbildningen ska en doktorand få utbildning och handledning kring hur ursprungskällor hanteras, särskilt om doktoranden inte redan har den kunskapen.

██████ skriver i sitt yttrande att han har citerat och hänvisat till de källor han använt och aldrig haft för avsikt att fuska eller stjäla någon annans arbete.

Som nämnden konstaterat ovan innehåller introduktionsavsnittet i kappan omfattande plagiering. Kappan har tagits fram i slutskedet av forskarutbildningen, när en doktorand ska ha kunskap om hur ursprungskällor ges ett korrekt erkännande. ██████ uppgift om att han trots att han gjort rätt eller att han haft otillräcklig kunskap om det vetenskapsetiska regelverket utgör ingen godtagbar ursäkt. Nämndens samlade bedömning är att ██████ agerande varit särskilt klandervärt och anser därför att han varit grovt oaktsam.

Sammanfattningsvis finner nämnden därför att ██████ gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av kanslichefen Karin Nylén.

Catarina Barketorp
Ordförande

Karin Nylén
Kanslichef

⁷ Prop. 2018/19:58, s. 50-51, 100.